

Діти запам'ятали, як чародії викликають різних духів (виділення газу, взаємодія натрій карбонату з етановою кислотою), перетворення води на молоко, зміна забарвлення розчинів, утворення або розчинення осадів.

Найбільше враження залишилося від «виверження вулкану».

В індивідуальних формах позакласної роботи залучаю обдарованих дітей до участі в олімпіадах, конкурсах, інтернет-турнірах, святах, предметних декадах, експериментальних дослідженнях.

Запропонована технологія роботи з обдарованими учнями містить елементи прискореного навчання (традиційне навчання учнів за індивідуальним навчальним планом у поєднанні з самостійною роботою під керівництвом вчителя), елементи збагаченого навчання (додаткові заняття з обдарованими учнями) та прискорено-збагаченого навчання (підготовку до учнівської олімпіади з хімії та інших конкурсів)

Отже, для роботи з обдарованими дітьми на уроках хімії та в позаурочний час необхідно:

- створити умови для розвитку направленості дитини;
- мотивувати учнів до навчання хімії;
- привчити до високоефективної наполегливої праці з використанням інтерактивних методів, інноваційних технологій;
- навчити розв'язувати різноманітні завдання;
- прагнути, щоб заняття стало улюбленою справою і в майбутньому професією.

Для сучасної стратегії розвитку характерним є зростання уваги до особистості дитини та максимальне розкриття її здібностей.

Лебедик Л. В.,

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

lebedyk_lesya@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У КУРСІ «ОСНОВИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ» ДО РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ

У статті досліджуються можливості підготовки майбутніх психологів у курсі «Основи психокорекції» до розвитку обдарованості дітей. Систематизовані показники і особливості обдарованості дітей, визначені її прояви, окреслена роль психокорекції у розвитку обдарованості дітей. Показано, як у курсі «Основи психокорекції» готуються майбутні психологи до виявлення

основних психологічних проблем, з якими стикаються обдаровані діти, виконання завдань психокорекції та застосування основних методів і технік психокорекції у розвитку обдарованості.

Ключові слова: підготовка, курс «*Основи психокорекції*», обдарована дитина, майбутній психолог.

Annotation: The article examines the possibilities of training future psychologists in the course «*Fundamentals of psychocorrection*» for the development of children's giftedness. Indicators and features of giftedness in children are systematized, its manifestations are determined, and the role of psychocorrection in the development of giftedness in children is outlined. It is shown how the course «*Fundamentals of psychocorrection*» prepares future psychologists to identify the main psychological problems faced by gifted children, perform tasks of psychocorrection, and apply basic methods and techniques of psychocorrection in the development of giftedness.

Key words: training, «*Fundamentals of psychocorrection*» course, gifted child, future psychologist.

Сучасний стан вищої освіти показує необхідність перегляду системи підготовки майбутніх психологів до розвитку обдарованості дітей. Ключову роль у цій підготовці майбутніх психологів може виконати курс «Основи психокорекції». Проблема готовності майбутніх психологів до розвитку обдарованості дітей є досить гострою, адже ці проєкти пов'язані насамперед з особливостями особистості самих психологів.

Актуальність підготовки майбутніх психологів викликана, по-перше, тим, що сучасне суспільство потребує фахівців-психологів, здатних вчасно виявляти та розвивати обдарованість у дітей; по-друге, важливою стає психокорекція в роботі з обдарованими дітьми для гармонійного розвитку особистості та попередження можливих психологічних проблем.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми, засвідчує, що підготовка майбутніх психологів до розвитку обдарованості дітей поки-що перебуває в процесі вирішення вітчизняними дослідниками. Нами вивчалася обдарованість дітей, яка може проявлятися у різних сферах (інтелектуальній, творчій, соціальній, спортивній), досліджена в роботах Н. Бельської [1], О. Колесник [2], М. Мельник [1], А. Мітлош [6], В. Моляко [6], К. Постової [7], В. Рибалки [8], В. Стрельнікова [9–21] та наших попередніх працях [3–5; 9; 21].

Метою статті є дослідження можливостей підготовки майбутніх психологів у курсі «Основи психокорекції» до розвитку обдарованості дітей як складника професійної діяльності психолога.

Завдання дослідження – визначення особливості обдарованості дітей, її проявів, ролі психокорекції у розвитку обдарованості дітей; виявлення психологічних проблем, з якими стикаються обдаровані діти, окреслення завдань

психокорекційної роботи та основних методів і технік психокорекції у розвитку обдарованості.

Виклад суті й результатів дослідження розпочнемо зі з'ясування особливостей обдарованості дітей та її проявів. Обдарованість дітей розглядаємо як сукупність вроджених та набутих здібностей, які перевищують середній рівень і проявляються у певній сфері: інтелектуальній, творчій, спортивній чи соціальній.

Серед типів обдарованості дітей виділимо: інтелектуальну (високий рівень IQ, аналітичне мислення); творчу (нестандартне мислення, здатність до інновацій); соціальну (лідерські якості, емоційний інтелект); спортивну та художню (таланти у мистецтві чи спорті).

Психологічні особливості обдарованих дітей: а) підвищена чутливість та емоційність – обдаровані діти можуть бути вразливими до критики та переживати сильні емоційні коливання; б) швидке засвоєння інформації – вони часто навчаються швидше, ніж їхні однолітки, що іноді призводить до втрати інтересу в умовах стандартного навчання; в) прагнення до самостійності – такі діти часто намагаються приймати рішення самостійно та прагнуть незалежності в діях; г) схильність до перфекціонізму – високі очікування від себе та інших можуть призвести до стресу та тривожності; д) диспропорційний розвиток – інтелектуальний розвиток може випереджати емоційний та соціальний, що іноді створює труднощі у взаємодії з однолітками.

У курсі «Основи психокорекції» звертається увага на соціальні виклики: а) проблеми у спілкуванні з однолітками через різницю в інтересах та рівні мислення; б) виникнення відчуття ізольованості або нерозуміння з боку однолітків та вчителів; в) можливі труднощі в адаптації до стандартної шкільної програми, яка не завжди відповідає потребам обдарованих дітей.

Також важливо наголосити на потребах обдарованих дітей у навчанні: а) мають бути індивідуалізовані освітні програми, які враховують рівень розвитку та інтереси дитини; б) створення ситуацій, що стимулюють творче мислення і розвиток інтересів; в) підтримка в емоційному розвитку та формуванні навичок соціальної взаємодії.

Курс «Основи психокорекції» націлює майбутніх психологів на урахування ролей педагогів і батьків: 1) учителі мають створювати умови для розвитку здібностей, стимулювати творчу активність і критичне мислення; 2) батькам важливо підтримувати баланс між вимогами та емоційною підтримкою, допомагаючи дитині зберігати мотивацію без надмірного тиску.

Важливо майбутнім психологам розуміти роль психокорекції у розвитку обдарованості, завдання психокорекції щодо забезпечення емоційної стабільності, розвитку навичок саморегуляції та комунікації. Корекційні заходи

допомагають уникнути «пасток» обдарованості (емоційне вигорання, проблеми соціалізації).

У курсі «Основи психокорекції» майбутні психологи набувають знань і розуміння того, що психокорекція відіграє ключову роль у розвитку обдарованих дітей, оскільки дозволяє не лише підтримати їхні таланти, а й вирішити психологічні труднощі, які можуть виникати в процесі їх самореалізації. Психологічна підтримка забезпечує гармонійний розвиток особистості, допомагаючи обдарованим дітям ефективно використовувати свої здібності, уникати проблем соціалізації та емоційного вигорання.

Курс «Основи психокорекції» розкриває психологічні проблеми, з якими стикаються обдаровані діти: а) соціальна ізоляція – обдаровані діти часто відчують себе не такими, як інші, що може призвести до труднощів у взаємодії з однолітками; б) високий рівень тривожності та стресу – очікування батьків, педагогів та власний перфекціонізм можуть викликати емоційні перевантаження; в) емоційний дисбаланс – обдаровані діти часто мають підвищену емоційну чутливість, що ускладнює їхнє соціальне функціонування; г) синдром «нереалізованого потенціалу» – якщо здібності дитини не розвиваються належним чином, це може призвести до фрустрації і втрати мотивації.

Тому завданнями психокорекції щодо обдарованих дітей є: а) гармонізація емоційної сфери – допомога дитині у розвитку емоційної стабільності та навичок саморегуляції; б) формування соціальних навичок – розвиток комунікативних здібностей і підтримка інтеграції в соціальні групи; в) попередження емоційного вигорання – психокорекція допомагає уникнути перевтоми та втрати інтересу до занять; г) підтримка мотивації – стимулювання інтересу до творчості і пізнавальної діяльності через позитивні психокорекційні впливи.

У курсі «Основи психокорекції» відпрацьовуються основні методи та техніки психокорекції у розвитку обдарованості: а) арт-терапія (музикотерапія, малюнок, драматерапія), адже вона дозволяє дитині виражати емоції та знижувати рівень тривожності; б) когнітивно-поведінкова терапія (КПТ), яка використовується для корекції мислення та розвитку стійкості до стресу; в) майндфулнес та релаксаційні техніки, які допомагають дітям навчитися керувати емоціями та зменшувати тривожність; г) тренінги соціальних навичок, які сприяють розвитку комунікативних та міжособистісних умінь; д) психоедукація – підвищення усвідомлення батьків та дітей щодо психологічних аспектів обдарованості та потреб гармонійного розвитку.

Курс «Основи психокорекції» готує майбутніх психологів до індивідуальних та групових форматів роботи: 1) індивідуальна психокорекція використовується для глибокої роботи з особистими проблемами дитини

(емоційний дисбаланс, внутрішні конфлікти); 2) групова психокорекція ефективна для розвитку соціальних навичок, спілкування та формування навичок співпраці з однолітками.

Майбутні психологи мають бути готові до взаємодії з батьками, адже психокорекційна робота має охоплювати не лише дитину, а й її оточення. Психологи мають уміти працювати з батьками для зменшення надмірних очікувань і допомагають педагогам ефективно взаємодіяти з обдарованими дітьми.

Через курс «Основи психокорекції» має здійснитися попередження негативних наслідків обдарованості: а) психокорекція дозволяє уникнути емоційного виснаження та соціальної ізоляції, що часто зустрічаються серед обдарованих дітей; б) правильна корекційна робота допомагає сформувати адекватну самооцінку та підвищити здатність дитини адаптуватися до різних життєвих ситуацій.

Таким чином, зміст курсу «Основи психокорекції» у підготовці психологів має містити таку проблематику: Формування знань про специфіку обдарованості та принципи її підтримки. Вивчення методів і технік психокорекції, орієнтованих на розвиток потенціалу дітей. Навчання майбутніх психологів роботі з батьками обдарованих дітей та педагогами. Індивідуальна та групова психокорекція для обдарованих дітей. Використання творчих та арт-терапевтичних технік (музикотерапія, казкотерапія, драматерапія). Моделювання ситуацій успіху для підвищення впевненості у здібностях дитини. Аналіз реальних кейсів та робота з психокорекційними програмами.

Висновком з проведеного дослідження є констатація проблем і викликів у підготовці психологів: недостатня кількість фахових програм для роботи з обдарованими дітьми; потреба у розвитку інтегрованих підходів (робота з інтелектуальними та емоційними аспектами одночасно).

Перспективи подальших досліджень розвитку підготовки психологів: створення нових навчальних програм та інтеграція сучасних психокорекційних методик; розвиток співпраці між психологами, педагогами та батьками для всебічної підтримки обдарованих дітей; використання цифрових технологій для діагностики та психокорекції обдарованості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бельська Н. А., Мельник М. Ю. та ін. Психологічна діагностика інтелектуально обдарованих старшокласників: методичний посібник. К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. 142 с.
2. Колесник О. С. Психокорекція у педагогічній діяльності: теорія і практика. Харків : Основа, 2020. 320 с.
3. Лебедик Л. В. Критерії розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця у сфері соціальної роботи. Обдаровані діти скарб нації:

- матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 8–11 груд. 2020 р.) Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. С. 228–231. URL : <http://novyny.ostriv.in.ua/publication/code-7E317C4119BB9/list-8C72DA5726>
4. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. Проєктування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23–25 черв. 2022 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 149–157. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19216>
 5. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до виховання лідерських якостей обдарованих дітей із використанням технологій інтенсивного навчання. Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 14–19 лют. 2024 р.). К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1014 с. С. 555–566.
 6. Мітлош А. В., Моляко В. О. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги: монографія. К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 290 с.
 7. Постова К. Г. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів: монографія. К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 96 с.
 8. Рибалка В. В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 220 с.
 9. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток креативності майбутнього фахівця соціальної роботи в епоху цифрової реальності. Філософія для дітей: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 25, 26 трав. 2021 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 262 с. С. 201–207. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16841>
 10. Стрельников В. Ю. Лекція 2.10. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів. Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти : Модульний посібник / Автори-упорядники : П. І. Матвієнко, Н. І. Білик, О. О. Новак. Полтава : ПОШПО, 2006. С. 248–268.
 11. Стрельников В. Ю. Методики оцінювання інтелекту та критерії творчої особистості. Обдаровані діти і школа. Методика діагностики та педагогічний досвід (посіб. для вчителів і психологів). Полтава : ПОПОПП, 1998. С. 13–18.
 12. Стрельников В. Ю. Методологічні засади підготовки педагогічних працівників у системі неперервної освіти до роботи з обдарованими дітьми. Проєктування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23–25 черв. 2022 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 368 с. С. 308–314. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19217>
 13. Стрельников В. Ю. Механізми розвитку інтелектуального обдарування особистості в умовах інноваційного освітнього середовища. Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення:

- матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 09-10 червня 2022 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 193 с. С. 47–50.
14. Стрельніков В. Ю. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників у закладі неперервної освіти на основі теорій інтенсивного навчання для забезпечення ними виховання лідерських якостей обдарованих учнів. Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 14–19 лют. 2024 р.). К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1014 с. С. 893–901.
 15. Стрельніков В. Ю. Побудова механізму розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця зі спеціальної освіти. Обдаровані діти – скарб нації: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 8–11 груд. 2020 р.) Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 434 с. С. 354–357. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16830>
 16. Стрельніков В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей студентів. Методичні рекомендації для слухачів педагогічного факультету МПК. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2003. 24 с.
 17. Стрельніков В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів (матеріали до вивчення міні-модуля «Інтелект і творчість»). Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно орієнтованої освіти : Модульний посібник / Автори-упорядники : В. Р. Ільченко, П. І. Матвієнко, Н. І. Білик. Полтава : ПОППО, 2003. С. 137–155.
 18. Стрельніков В. Ю. Розвиток творчого потенціалу педагогічних працівників у системі неперервної освіти на ґрунті педагогічної спадщини Григорія Сковороди. Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди : колективна монографія / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 360 с. С. 105–113.
 19. Стрельніков В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. Постметодика. 2010. № 6. С. 15–21.
 20. Стрельніков В. Ю. Управління розвитком інтелекту особистості у закладах вищої і післядипломної освіти. Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті: зб. наук. праць [за заг. ред. О. А. Федій, відп. ред. Ю. Г. Павленко] / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Вип. 5. Полтава : Сімон, 2022. С. 190–198.
 21. Nataliya Chendey, Lesya Lebedyk, Ihor Androshchuk, Krystina Chorna, Viktor Strelnikov. Theoretical foundations of designing the pedagogical process as a special type of group activity. *Métodos e técnicas de pesquisas científicas. Conhecimento & Diversidade*, Niterói, 2023. v. 15, n. 38 Jul./Set. P. 496–507. URL : https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/article/view/11097